

Mire tanít a Lélek?

Időpont: Szentháromság utáni 14. vasárnap, 1955. szeptember 11.

Alapige: Jób 32:4-9.

Elihu azonban várakozott a Jóbbal való beszéddel, mert amazok öregebbek valának ő nála. De mikor látta Elihu, hogy nincs felelet a három férfiú szájában, akkor gerjede föl az ő haragja. És felele a Búztól való Elihu, Barakeél fia, és monda: Napjaimra nézve én még csekély vagyok, ti pedig élemedett emberek, azért tartózkodtam és féltem tudatni veletek véleményemet. Gondoltam: Hadd szóljanak a napok; és hadd hirdessen bölcseséget az évek sokasága! Pedig a lélek az az emberben és a Mindenható lehellése, a mi értelmet ad néki! Nem a nagyok a bölcsék, és nem a vének értik az ítéletet.

Jób sok csapással sújtott ember. Nagy nyomorúságában meglátogatják őt barátai. Nem társadalmi illendőségből tesznek nála részvétlátogatást, hanem a szívük hajtja őket erre az útra. Annyira szívükre veszik Jób nyomorúságát, hogy mikor meglátják, még a szavuk is eláll, csak leülnek mellé s fennhangon zokognak. /Jób 2:12-13./ Nemcsak a szeretetüket akarják megmutatni, hanem a hit vigasztalását is szeretnék nyújtani a szenvedő Jóbnak. Egymás után tesznek előtte bizonytságot. A vigasztaló, résztvevő és missziói szándékú látogatás azonban balul üt ki. A barátoknak van ugyanis egy teológiai rögeszméjük. Az, hogy minden szenvedés büntetés, tehát a nagy szenvedés mögött nagy bűnöknek kell lennie Jób életében is. Minden áron arra akarják rábírní Jóbot, hogy vallja meg minden bizonynal meglévő titkos bűneit, bánja meg, térjen meg belőlük, s akkor jóra fordul minden. Jób kétségbeesetten védi igazságát. A beszélgetésből így vitatkozás, majd szenvedélyes, többszöri összecsapás lesz. A szóharcban Jób győz. Barátai végül is nem tudnak már mit felhozni s elhallgatnak. /32:1./ Jób legyőzte három barátját, de nem tudta legyőzni önmagát. Elhallgattatta vitázó ellenfeleit, de nem tudta elhallgattatni saját szívének háborgását. Fájó miéértje felelet és megoldás nélkül maradt.

Ekkor kapcsolódik be a vitába egy új személy: Elihu. Neve annyit jelent: Ő az Isten. Apját Barakeélnek hívják, ennek jelentése: Áldjon meg Isten! Ő maga a Lélek emberének vallja magát. /18. v./ A mai szent lecke beszédének bevezetéséből való. Példája megmutatja, mire tanít a Lélek.

1. A Lélek megtanít hallgatásra.

"Elihu várakozott a Jóbbal való beszéddel" – így kezdődik a mai ige. Ez a várakozás teljes némaság volt. Annyira hallgatott, hogy egy szót sem szólt. Még észre sem tudta vétetni magát. Az egész történetben eddig még a neve sem fordult elő. Azt sem tudjuk, együtt jött-e a másik három baráttal, vagy külön, s ha külön, mikor. Valószínűnek látszik, hogy elejétől kezdve szem- és fültanúja a nagy vitának, legalábbis erre enged következtetni beszédének több utalása.

Nem volt könnyű számára ez a hallgatás. Mint a családi nevek is mutatják, hívő légkörben nőtt fel, ahol megtanulta az öregek tiszteletét. Mindig meghajolt az öregek tapasztalatokon alapuló életbölcssége előtt, s hozzászólt, hogy öregek között a fiatal neve: Hallgass! Most is mondja: "Napjaimra nézve én még csekély vagyok, ti pedig élemedett emberek, azért tartózkodtam és féltem tudatni veletek véleményemet. Gondoltam: Hadd szóljanak a napok; és hadd hirdessen bölcsességet az évek sokasága!" /6-7. v./ Ezt a megszokott magatartást azonban ebben az esetben nagyon nehéz megőriznie.

A szíve ugyanis tele van haraggal. /5.v./ Úgy látszik, heves vérmérsékletű ifjú, kinek felforr a vére a nagy hallgatásban. Meg is mondja később: "Bensőm olyan, mint az újbor, amelynek nyílása nincsen; miként az új tömlők, csaknem szétszakad". /19. v./ Haragszik a vitázó három barátra, mert látja, hogy nincs felelet a szájukban /5. v./ Jób gyötrő kérdésére. De haragszik Jóbra is, mivel az a vita hevében túl messzire is elment Isten előtti igazsága védelmezésében. /2. v./ A szíve tele van haraggal, mégis tud hallgatni.

Az agya is tele van fontos gondolatokkal, amelyekről az a meggyőződése, hogy megoldanák a vitás kérdést, mégis tud hallgatni. Van mondanivalója, mégis türelemmel hallgatja végig az öregek vég nélküli beszélgetését és nem szól bele a szalmacséplő vitába. Egy írásmagyarázó azt a képet használja rá, mely korcsmák előtt sokszor látható. A gazda bement egy kis szívmelegítőre, de a pillanatból hosszú iszogatás lett. A ló is megunt a várakozást odakünn s elkezdett kapálózni, fel-felhorkant. Elihunak több a türelme, mint az ilyen lónak. Ki tudja várni, míg holtpontra jut a vita.

Pedig a lelke tele van sürgető missziói vággyal. Úgy érzi, hogy ami itt történt, az Isten bántalmazása. A barátok kuruzsló módjára feszegetik Isten titkait, Jób pedig az önigazság fennhéjzásával áll Isten előtt. Bizony, nem könnyű ilyenkor hallgatni s kivárni az Istentől rendelt időt a szólásra, hogy ne legyen az ember illetéktelenül más dolgába avatkozó. /I. Péter 4:15./ Nem is tud így hallgatni, csak az, aki a Lélek vezérlése, a Lélek fegyelmezése alatt él. Tudsz-e hallgatni akkor, amikor a Lélek hallgatásra int, vagy ha nem is int kimondottan hallgatásra, hanem szólásra sem int? Úr-e a Lélek a nyelvem fölött?

2. A Lélek megtanít szólásra. Ezt is világosan megmutatja Elihu példája.

Az előbbieket után azt gondolnók, hogy Elihu számára nagy megkönnyebbülés volt, hogy szólhatott. Ha azonban egy kicsit meggondoljuk a helyzetet, látjuk, hogy nemcsak hallgatni nehéz Elahunak, hanem beszélni is.

A szólásban gátolja őt veleszületett kegyessége, az öregebbek tisztelete. De gátolja őt haraggal teli szíve is. Haragos szívvel nehéz hallgatni is, hiszen a haragos szív olyan, mint a tűzhányó, mely fortyogva szeretne kitörni, de nehéz szólani is annak, aki tudatában van a kimondott szó súlyának, s tudja, hogy a haragos ember nem tud higgadtan beszélni, megválogatni a szavakat, s bizony mérgében sokszor mond olyanokat az ember, amiket jobb lett volna nem mondani, csak hogy az elrepült nyíl és a kimondott szó vissza nem parancsolható.

Nehéz hallgatni annak, akinek tele van az agya fontos gondolatokkal, Elahunak azonban meg kellett fontolnia, hogy egyáltalában érdemes-e bármit is mondani. A vitában ugyanis mindkét fél megmerevedett. Mindegyik 100%-ban meg van győződve arról, hogy neki van igaza. Egészen beleheccelték magukat a saját igazságukba, ott megvetették a lábukat, s onnan nem lehet elmozdítani őket semmiféle érveléssel. Gépiesen fújja mindegyik a maga nótáját. Érdemes-e ilyenekre egy árva szót is vesztegetni?

Nehéz hallgatni annak, akinek tele van a lelke missziói vágygal, de nehéz beszélni is annak, aki éppen most a fültanúja, mint Elihu is, egy balul sikerült missziói vállalkozásnak. Kockázatos és nem sok eredménnyel kecsegtető Elihu vállalkozása. Emberileg csak azt várhatja, hogy a két vitatkozó fél összefog s együtt támad rá. Lehurrogják, mint tiszteletet nem ismerő, szemtelen ifjancot anélkül, hogy fontolóra vennék mondanivalóit. Hát még ha – amint szándékában van /21-22. v./ – kemény igazságokat fog odamondogatni a barátoknak, meg Jóbnak is!

Mégis szól, mert minden meggondolásnál és mérlegelésnél erősebb benne a Lélek szorongatása. Ez ad neki bátorságot. Nyíltan meg is vallja: "A lélek az emberben és a Mindenható lehellése, ami értelmet ad néki! Nem a nagyok a bölcsek, és nem a vének értik az ítéletet." /8-9. v./ Nem az életkor és a tapasztalatok gazdag tárháza adja meg az ember értékét és szavának súlyát, hanem a Lélek. Egy tapasztalatlan ifjú Szent Lélekkel bölcsebb, mint egy professzor Szent Lélek nélkül.

Úr-e a Lélek a te nyelved fölött is? Tudsz-e hallgatni és tudsz-e szólani úgy és akkor, ahogy és amikor a Lélek parancsolja? Sajnos, mi sokszor fordítva cselekszünk. Hallgatunk, mikor a Lélek szólásra indít, és fecsegünk, mikor a Lélek az ajkunkra akarja tenni kezét, hogy hallgassunk el.

3. A Lélek megtanít alázatosságra is. Ha a mai igéből, mint kiinduló pontból végigtekintjük Elihu egész útját, ez is világossá lesz előttünk.

Az a tudat, hogy Isten Lelke lakozik és dolgozik bennünk, nagy öntudatot ajándékoz nekünk. Ez Elihu beszédéből is kitűnik. Ez az öntudat azonban nem mindig talál megfelelő visszhangra a világban. A pünkösdi apostolok szavára is voltak, akik megtértek, de voltak, akik azzal csúfolták őket, hogy részegek. Elihut is a régi zsidók közül többen azon hét próféta egyikének tartották, akik a világ népeinek Isten akaratát hirdették, mielőtt még Izrael ezt a megbízatást kapta volna az egy igaz Istentől. Voltak azonban rabbik, akik azt mondták rá, hogy maga a Sátán álarcban. Hieronymus Bálámnak /IV. Mózes 22./, a gonosz prófétának tartotta. Ma is vannak írásmagyarázók, akik beképzelt fecsegőnek tartják, kire a fiatalember túlzott önérzete és a Jóbbal szemben való nyersessége a jellemző. A legmegalázóbb azonban reá az, hogy mikor Isten a 42. fejezetben lezárja a vitát, egy szót sem szól róla. Agyonhallgatja Elihu beszédeit. Joggal. Bizonyos, hogy Elihu nem oldja meg Jób problémáját, de előkészíti a megoldást. Előkészíti Isten feleletét, mint Keresztelő János a Krisztus útját. Ha felkél a nap, eltűnhet a csillag, nincs már rá szükség. A Lélek sokszor dolgozik a stafétafutás rendszerével. Ebben mindegyik futónak csak részfeladata van. Nem az fut a célba, aki elindult. Akié a Lélek, az boldogan vállalja a részfeladatot is, s örülni tud annak is, ha más fut a célba. A Lélektől tanult alázatossággal vállalod-e te is az engedelmesség útját?

4. Újtestamentomi embernek nem lehet befejezni ezt az igehirdetést anélkül, hogy rá ne mutasson arra: A Lélek bizonyosságot tesz Krisztusról. /Jn. 16:14./ Rámutat arra a Krisztusra, aki tudott hallgatni és szólni egyaránt. Szó nélkül tudta tűrni a kínzást, de bátran tudott felelni bírának. Rámutat arra a Krisztusra, ki bölcsességül lón nekünk Istentől, és igazságul, szentségül és váltságul /I. Kor. 1:30./, aki drága áron, vére árán vett meg bennünket a magáénak /I. Kor. 6:19-20./, hogy egészen az Ő tulajdona legyünk, hogy a nyelvünk is megváltott legyen. Ámen.